
Dar profesora Andrzeja Ciechanowieckiego dla Fundacji Zbiorów im. Ciechanowieckich w Zamku Królewskim w Warszawie

Ostatnio zasób Fundacji Zbiorów im. Ciechanowieckich w Zamku Królewskim w Warszawie został wzbogacony o cenny dar, przekazany przez prof. Andrzeja Ciechanowieckiego. Otrzymane dzieła sztuki trafią wkrótce do Galerii Rzeźby, Malarstwa i Sztuki Zdobniczej, jako znaczące uzupełnienie kolekcji. Bardzo poważna wartość materialna daru odpowiada w pełni jego walorowi dokumentującemu epokę i warsztat dawnych mistrzów.

- **Kufel ze scenami z życia proroka Eliasza**, Gdańsk, 1689 – 1699

Srebro złoczone, kute, trybowane, odlewane, cyzelowane, rytowane; wys. 24,5; średnica stopy 17 cm; waga 1104 g.

Kufel, wykonany przez gdańskiego złotnika, Christiana Schuberta II powstał w latach 1689 – 99, epoce rozkwitu złotnictwa w Gdańsku, w ośrodku najbardziej cenionym w ówczesnej Rzeczypospolitej. To tu polska szlachta szczególnie chętnie zamawiała zarówno srebrne naczynia liturgiczne do fundowanych kościołów, jak i paradne serwisy stołowe. Piękne naczynie dekorowane jest scenami z życia proroka Eliasza: Eliaz karmiony przez kruki (1 Krl 17,5-6) i Eliaz pocieszany przez anioła (1 Krl 19,5-7). Ich źródłem ikonograficznym były ilustracje zamieszczone w wydawnictwie *Icones Biblicae* Mateusza Meriana St., rytownika i wydawcy z Bazylei, publikowane w latach 1625 – 27. Ta bogato ilustrowana Biblia osiągnęła wielką popularność w północnych Niemczech i na całym pobrzeżu Bałtyku, a zdobiące ją ryciny inspirowały całe pokolenia malarzy, rzeźbiarzy, rytowników i złotników. Historia Eliasza, drugiego najważniejszego po Mojżeszu proroka starotestamentowego, była szczególnie popularna w protestanckim Gdańsku, stąd, jak się wydaje, znaczna liczba zachowanych do dzisiaj kufli, zdobionych przedstawieniami z jego historią. Naczynia o tak starannie przemyślanej, odwołującej się do wyobraźni dekoracji, miały nie tylko zachwycać mistrzostwem wykonania, lecz także pouczać i skłaniać do refleksji religijnej. Kufel, ofiarowany do zbiorów Fundacji, charakteryzuje się pięknym, wysokim, delikatnie cyzelowanym reliefem wieloplanowych scen figuralnych, umieszczonych w krajobrazie, dając świadectwo znacznych umiejętności warsztatowych gdańskiego mistrza. Złoczone profilowane cokół i wysklepioną pokrywę naczynia zdobi plastyczny, trybowany wieniec z liści, a całość wieńczy charakterystyczna dla gdańskich kufli odlewana figurka łabędzia o wdzięcznie wygiętej szyi.

Oprac. **dr Anna Saratowicz-Dudyńska** (Ośrodek Sztuki)

- **Talerze z kolekcji króla Augusta II**: talerz głęboki, Chiny (1662 – 1722); talerz ośmioboczny, Chiny (1662 – 1722); talerz okrągły, Chiny (1662 – 1722).

Trzy talerze z porcelany chińskiej pochodzą z kolekcji Augusta II – jednego z największych kolekcjonerów dalekowschodniej porcelany w I połowie XVIII w. Wyroby porcelanowe z jego zbiorów,

które oznaczano specjalnymi rytymi numerami porządkującymi oraz symbolami graficznymi, odnoszącymi się do rodzaju dekoracji, nazwane zostały w połowie XIX w. Johanneumsnumer (od miejsca przechowywania – pałacu Johanneum). Przekazane do zbiorów Fundacji talerze posiadają tego typu znaki: dwa z nich zdobione są w typie Imari, zaś dekoracja największego, ośmiobocznego talerza należy do tzw. famille vert (określano tak zdobienie z przewagą koloru zielonego). Na szczególną uwagę zasługuje jeden z talerzy w stylu Imari – przykład wyrobu, na którym wzorowano dekorację serwisu sułtańskiego, wykonanego w królewskiej manufakturze fajansu w Belwederze na zamówienie króla Stanisława Augusta ok. 1777.

Warto podkreślić przy tej okazji, że w zbiorach Zamku Królewskiego w Warszawie znajduje się inny zespół porcelany z kolekcji Augusta II, oznaczony numerami Johanneum: 6 waz chińskich z dekoracją kobaltową oraz dwie czarki na sake i spodki w typie Imari, wykonane w japońskim ośrodku Arita.

Oprac. **dr Anna Szkurłat** (Ośrodek Sztuki)

Source URL: <https://www.zamek-krolewski.pl/node/1073>